

Iryna Dowhaluk

Lwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki, Ukraina

З ІСТОРІЇ ЕТНОМУЗИКОЗНАВСТВА В ГАЛИЧИНІ: ПЕРШІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПУБЛІКАЦІЇ НАРОДНИХ МЕЛОДІЙ У ХІХ СТОЛІТТІ

Початок ХХ століття в історії етномузикознавства Галичини відзначився стрімким розвитком народномузичних досліджень. Цьому завдячуємо плеяді видатних дослідників фольклору, які розпочали свою працю під егідою Етнографічної комісії Наукового товариства імені Шевченка, зокрема музичному етнографу, класичному філологу Осипу Роздольському, який 1900 року перший в Галичині розпочав широкомасштабне фонографічне дослідження народних мелодій Галичини; композитору, фольклористу й етномузикознавцю Філарету Колесі; композитору, засновнику львівської (типологічної) школи в українському етномузикознавстві Станіславу Людкевичу. Даючи оцінку діяльності українських дослідників музичного фольклору цього періоду видатна польська етномузикологиня, професорка Анна Чекановська [Anna Czekanowska] писала: „[...] завдяки успішним студіям, які були проведені головню у рамках Товариства ім. Шевченка у Львові, українська народна музика належить до найкраще вивчених у Східній Європі”¹.

У той же час на ниві фольклористики активно працював і засновник та очільник кафедри музикології Львівського університету Адольф Хибінський [Adolf Chybiński]. Попри свої магістральні зацікавлення джерелознавчими дослідженнями давньої польської музики, він займався і питаннями методики запису та систематизації народних мелодій, організації музично-етнографічної праці, вивчення народних музичних інструментів.

Отож, львівські дослідники народної музики, працюючи над різними фольклорними темами та проблемами, ґрунтовно вивчали українську та польську вокальну й інструментальну музичну культуру. Серед засадничих та особливо актуальних завдань, які вирішували фольклористи у той період, був запис і публікація народних мелодій як надійної джерельної бази народномузичних студій. Проблема була не новою, її в Галичині піднімали, обговорювали та вирішували у різний спосіб впродовж ХІХ століття

¹ A. Czekanowska, *Ukraińska muzyka* [w:] *Mała encyklopedia muzyki*, Warszawa 1968, s. 1063.

неодноразово. Це було вкрай важливо як з огляду на формування фундаменту для подальшого зародження народознавства та етномузикології в краї, так і становлення національних музичних академічних шкіл.

Історія публікації українських і польських народних мелодій та перших музично-фольклористичних студій у Галичині бере свій початок 1822 року і пов'язана із виданням у Львові щорічного календаря-альманаху „Pielgrzym Lwowski”. Саме у першому числі часопису з'явився допис засновника та редактора щорічника Карла Йозефа фон Гюттнера [Karl Joseph von (de) Hüttner, Karol Józef von (de) Hüttner, 1793–1822] „Śpiewy ludu [wieyskiego]”, що не лише був першою такого роду публікацією у краї, а й радикально вплинув на подальший розвиток як народознавчих студій загалом, так і народно-музичних зокрема. Продовженням і розвоєм заторкнутої К. Й. фон Гюттнером проблеми стали публікації Дениса Зубрицького [Dionizy Zubrzycki, 1777–1862] у „Pielgrzym Lwowski” (1823) та Людвіка Пйонткевича [Ludwik Piątkiewicz, 1801–1976] у „Pamiętnik Narodowy” (1827).

Однак, незважаючи на важливу сторінку в історії галицької музичної культури, про згадані публікації, як і про їхніх авторів відомо небагато. Все, що вдалося відшукати – поодинокі статті, повідомлення, або ж принагідні згадки про ці дописи² та скупі відомості про їхніх авторів³. Навіть вихідні дані цих важливих історичних публікацій були поміщені не у всіх бібліографічних покажчиках⁴.

Певний поступ в українському етномузикознавстві відбувся в останнє десятиліття: у львівському щорічнику „Етномузика” в перекладі на українську мову Андрія Вовчака було надруковано працю К. Й. фон Гюттнера „Śpiewy ludu [wieyskiego]” з мелодіями та невеликою розвідкою-передмовою Ірини

² Й. Волинський, *Перша публікація мелодій українських народних пісень у Галичині* [w:] *Питання історії і теорії української музики*, Вип. 1, Львів 1957, s. 44–50; Маркіян Шашкевич *и народни пісни*, „Зоря” 1887, nr 21–22, s. 361; Ф. Колесса, *Історія української етнографії*, Київ 2005, s. 58; Р. Кирчів, *Історія української фольклористики* [w:] *Преромантична і романтична фольклористика*, т. 1, Львів 2017, s. 131–138; О. Правдюк, *Українська музична фольклористика*, Київ 1979, s. 79.

³ А. Редзій, *Гюттнер (Hüttner) Карл Йозеф фон* [w:] *Енциклопедія. Львівський національний університет імені Івана Франка у двох томах*, Львів, 2011, т. I: А–К, s. 399; M. Tyrowicz, *Hüttner Karol Józef* [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, Kraków 1962, т. X, s. 127; J. Bobrowska, *Polska folklorystyka muzyczna*, Katowice 2000, s. 74; H. Dylańska, *Piżkiewicz Ludwik* [w:] *Polski słownik biograficzny*, т. XXVI, Wrocław 1981, s. 2; Я. Ісаєвич, *Д. І. Зубрицький і його діяльність в галузі спеціальних історичних дисциплін*, „Науково-інформаційний бюлетень Архівного управління УРСР” 1963, nr 1, s. 48–57; П. Скрипник, *Зубрицький Денис Іванович* [w:] *Енциклопедія історії України*, т. 3: Е–Й, Київ 2005, s. 386–387; І. Куций, *Денис Зубрицький* [w:] *Історіографічні дослідження в Україні: збірник наукових праць*, Вип. 15, Київ 2005, s. 3–34.

⁴ Про публікації у „Pielgrzym Lwowski”: О. Андрієвський, *Бібліографія літератури українського фольклору*, Київ 1930, s. 12; Б. Гринченко, *Література українського фольклору. 1777–1890*, Чернігов 1901, s. 9; І. Левицький, *Галицько-руська бібліографія*, Львів 1887, s. 6; М. Мороз, *Бібліографія українського народознавства: у 3 томах*, т. I, Львів 1999, s. 368; про публікацію Л. Пйонткевича інформацію подав лише: О. Андрієвський, *Бібліографія літератури...*, s. 17.

Довгалюк⁵. У десятому числі цього ж щорічника був також опублікований переклад І. Довгалюк на українську мову статті Д. Зубрицького⁶. Окрема розвідка про народознавчий доробок К. Й. фон Гюттнера також авторства І. Довгалюк з'явилася у щорічнику „Проблеми етномузикології”⁷. Тому сьогодні вкрай назріла потреба глянути комплексно на проблему початків зацікавлення народною музикою в Галичині, її перших публікацій, ознайомитися і з ключовими фігурантами цього процесу у Галичині. Відтак метою пропонованої розвідки стало висвітлення початкової історії зацікавлення народними мелодіями в Галичині та їх першими публікаціями з коментарями та поясненнями у часописах краю.

Одним із ініціаторів та редакторів „Pielgrzym Lwowski” був австрієць Карл Йозеф фон Гюттнер. Після закінчення Віденського університету й отримання наукового ступеня доктора права, він 1818 року у 25-літньому віці обійняв посаду професора Львівського університету, де на юридичному факультеті заснував катедру статистики Австрійської монархії. Поза університетом К. Й. фон Гюттнер цікавився місцевою культурою, збирав матеріали до статистики Галичини, займався журналістикою: був дописувачем і редактором часопису „Lemberger Zeitung”. Правдоподібно, він був також засновником й редактором газети „Miscellen zur Belehrung und Unterhaltung”, яка „фактично виконувала функцію додатка „новин розмаїтих” до німецькомовної „Lemberger Zeitung”⁸.

Свій стрімкій кар'єрі К. Й. фон Гюттнер завдячував відомому польському просвітителю, меценату та колекціонеру графу Юзефу Максиміліану Оссолінському [Józef Maksymilian Ossoliński, 1748–1826], який посприяв його навчанню у Віденському університеті, відтак стажуванню у Віденській придворній бібліотеці, праці у Львівському університеті. Цілком імовірно, що саме під впливом Ю. Оссолінського після переїзду до Львова К. Й. фон Гюттнер і розпочав вивчати культуру та історію Галичини, „[...] старався де тільки міг збирати до того часу невідомі, або ще не вжиті матеріали до історії міста”⁹.

⁵ К. Й. фон Гюттнер, *Народні пісні. Переклад з німецької та коментар Андрія Вовчака* [w:] *Етномузика: збірка статей та матеріалів*, nr 9, Львів 2013, s. 102–121; І. Довгалюк, *Перша публікація народних мелодій у Галичині* [w:] *Етномузика: збірка статей та матеріалів*, nr 9, Львів 2013, s. 93–101.

⁶ Д. Зубрицький, *Про спів простого люду. Переклад і вступ Ірини Довгалюк* [w:] *Етномузика: збірка статей та матеріалів*, nr 10, Львів 2014, s. 117–127.

⁷ І. Довгалюк, *Календар-альманах „Львівський пілігрим” і початки зацікавлення українським музичним фольклором у Галичині* [w:] *Проблеми етномузикології*, Вип. 15, Київ 2020, s. 29–41.

⁸ Л. Мельник, *Становлення музичної журналістики у першій половині XIX ст. (За матеріалами тогочасної німецькомовної преси Львова)* [w:] *Збірник праць Науково-дослідного центру періодики*, Вип. 2 (18), Львів 2010, s. 7.

⁹ *Niemieckie pismo czasowe, „Rozmaitości” 1822, nr 47 (23 IV), s. 184.*

За спогадами сучасників, К. Й. фон Гюттнер був дуже багатогранною та шляхетною людиною з „[...] невтомним бажанням опанувати все те, що тільки підвладне людям”¹⁰. Ставши за університетську катедру, він засвідчив глибоке знання предмету та заслужено здобув повагу молоді завдяки своєму красномовству і зичливому ставленню до студентів. Його раптова смерть 16 березня 1822 року, спричинена хворобою легень¹¹, боляче вразила сучасників. Галицька преса співчутливо відгукнулася на цю сумну подію. Так, доволі об’ємне, як на той час, повідомлення про похорон молодого професора було опубліковано на першій сторінці газети „Lemberger Zeitung”¹² та передруковано в інших виданнях, зокрема в польськомовних „Rozmaitości” (додатку до „Gazeta Lwowska”)¹³. Велелюдний похорон засвідчив повагу, яку здобув К. Й. фон Гюттнер за час свого недовгого побуту у Львові¹⁴.

Серед однодумців К. Й. фон Гюттнера у Львові був ще один випускник Віденського університету – професор, історик Йозеф Маусс [Joseph Mauss, 1778–1856]¹⁵, – який окрім професійних зацікавлень, також захоплювався краєзнавством, історією Львова та Галичини. Обидва професори вболівали за ширше впровадження в побут польської мови, хоч самі нею не володіли, виступали в підтримку заснування в університеті кафедр польської та української мов. Загалом Й. Маусса та К. Й. фон Гюттнера міцно „[...] пов’язували одинакові погляди та інтереси”¹⁶.

Однією з революційних ініціатив К. Й. фон Гюттнера та Й. Маусса стало започаткування у Галичині періодичного видання, календаря-альманаху „Pielgrzym Lwowski”. Новаційність щорічника полягала не стільки у його формі (і календарі, і альманахи були на той час звичною практикою), як у наповненні якісним матеріалом (переважна більшість інформації, яку публікували у львівських часописах, була передруком із передусім варшавських газет, а також періодики інших міст), окрім того, особливим здобутком було те, що видавці домоглися виходу календаря не лише його обов’язкового друку німецькою мовою, а також і польською.

Можливо, у К. Й. фон Гюттнера та Й. Маусса ідея видання новітнього щорічника саме такого типу визріла на літературно-мистецьких вечорах, які від 1820 року влаштовували у своїх помешканнях австрійські професори,

¹⁰ J. Pollak, *Mowa nad grobem W. Karola de Hüttnera* (1822, 18.03), Lwów 1822, s. 17.

¹¹ W. Zawadzki, *Literatura w Galicji (1772–1848)*, Lwów 1878, s. 48.

¹² *Lemberg*, „Lemberger Zeitung” 1822, nr 34 (20 III), s. 145.

¹³ *Ze Lwowa*, „Rozmaitości” 1822, nr 35 (26 III), s. 139–140.

¹⁴ *Ibidem*, s. 140.

¹⁵ Детальніше про нього: М. Кріль, *Педагогічна і наукова діяльність Йозефа Маусса* [w:] *Wielokulturowe środowisko historyczne Lwowa w XIX i XX wieku*, t. IV, red. L. Zaskilniak, J. Maternicki, Lwów–Rzeszów 2006, s. 93–106.

¹⁶ I. Röskau-Rydel, *Kultur an der Peripherie des Habsburger Reiches: die Geschichte des Bildungswesens und der kulturellen Einrichtungen Lemberg von 1772 bis 1848*, Wiesbaden 1993, s. 198.

урядовці, радники, направлені австрійським урядом до Львова для підсилення й підняття його наукового та освітнього рівня¹⁷. На такі зібрання запрошували також місцеву молодь¹⁸. На таких вечірках у числі інших, могли відбуватися дискусії і щодо майбутнього галицької преси, питань народознавчих досліджень тощо.

Отже, „Pielgrzym Lwowski” складався із передмови „Pielgrzym do swoich przyjaciół”, яку написав К. Й. фон Гюттнера та двох частин: першої – календарної, та другої – довідкової та літературно-наукової. Календарна частина була універсальна і призначалася: „[...] dla Katolików, Protestantów, Greków, Rusinów i Żydów, dodając do niego zwyczajne astronomiczne wyrachowania i tablice [...]”¹⁹. Ця частина служила не лише календарем, але й щоденником: коло кожної сторінки календаря на черговий місяць була залишена чиста картка, на якій його власник міг нотувати різну потрібну йому інформацію.

У другій частині „Pielgrzym Lwowski” були розміщені розвідки, в тому числі і наукового характеру зі статистики, історії, економіки, природознавства; літературні твори (наприклад, повісті „Krzyż około Zaleszczyk” та „O Turkach, bitwie pod Warną i Warneńczykach” авторства Й. Майсса), а також замітки на різні господарські теми („Tryumf Kawy”, „O fałszowaniu piwa”, „O przechowywaniu chmielu”, „Pomada do nacierania rąk, aby się skóra w zimie nie padała i dla zachowania oney w delikatności”, „Sposób wywabienia plam z materyy i meblów”, „O robieniu rozmaitych perfum”), довідкова інформація (про панівні родини в Європі, диліжансові тарифи, розклад ярмарків тощо).

Поміж таких дописів на різні випадки життя одним з найважливіших інформаційно-наукових здобутків „Pielgrzym Lwowski” стала публікація Карла фон Гюттнера під назвою „Śpiewy ludu [wieyskiego]”²⁰. Виходячи із змісту у польськомовній версії щорічника, вона складалася з п’яти пунктів: під першим номером йшла теоретична стаття-відозва, названа тут „Wstęp”, із підписом у дужках „[...] przez Wydawcę”. Під наступними номерами (у змісті зазначено 2–5 – в тексті зазначено буквами A–D) із відповідними сторінками були подані словесні тексти чотирьох народних пісень (двох польських і двох українських) та коментарі-примітки до них. Окрім зазначеного,

¹⁷ До Галичини вирушили переважно ініціативні та креативні молоді люди, які намагались оживити мистецьке та наукове життя краю. До Львова в ті роки переїхав, наприклад, молодший син Вольфганга Амадея Моцарта – композитор, піаніст, педагог, засновник у місті Товариства святої Цецилії Франц Ксавер Вольфганг Моцарт, а також композитор, піаніст, педагог і диригент, перший директор Галицького музичного товариства – Йоганн Руктабер.

¹⁸ В. Щурат, *Початки слави української народної пісні в Галичині*, Львів 1927, s. 8.

¹⁹ K. J. von Hüttner, *Pielgrzym do swoich przyjaciół* [w:] *Pielgrzym Lwowski, czyli podług nadpoziomu Lwowskiego ułożony Kalendarz na rok po narodzeniu Chrystusa Pana 1822, (liczący 365 dni)*, Lwów 1822, brak paginacji.

²⁰ K. J. von Hüttner, *Śpiewy ludu [wieyskiego]* [w:] *Pielgrzym Lwowski...*, Lwów 1822, s. 86–95; K. J. von Hüttner, *Volkslieder (Mit Bemerkungen begleitet vom Herausgeber)* [w:] *Der Pilger von Lemberg*, Lemberg 1822, s. 86–96.

у додатку до щорічника було долучено чотири народнописанні мелодії. Публікація стала не тільки першим у краї подібним дописом, а й важливою етапною працею у зародженні фольклористичних досліджень у Галичині.

Вступна розвідка „Śpiewy ludu [wieyskiego]” була написана в жанрі відозви у властивій тому часові романтичній манері з явним надлишком епітетів і порівнянь. Її можна трактувати як передмову до міні-збірки народних пісень. Автор намагався переконати читачів у необхідності фіксувати фольклорні твори власного народу, наголошував на багатстві та вартості народної культури, вказував на її відмінність від академічної. Для кращого розуміння творчості простого люду, К. Й. фон Гюттнер закликав сучасників не тільки фіксувати їхні фольклорні твори, але й пізнавати його життя, рівень його освіти, мову, знайомитися „загалом з усім, що визначає його індивідуальність й особливе буття в царині моральних сутностей, його при-роду”²¹.

К. Й. фон Гюттнер у своїй публікації, окрім інших важливих думок, торкнувся і надактуального питання – фіксації та публікації народних мелодій. Вказуючи на значення народної пісні для того, щоби „[...] докладно пізнати стан та напрям формування свого народу”²² та аналізуючи ті важливі складові, з яких будується народна пісня, вчений чи не вперше в галицькій народознавчій літературі звернув увагу на потребу записувати та досліджувати не тільки словесні тексти пісень, а й їхні мелодії, як важливий „[...] другий пункт, на який потрібно звертати увагу в народних піснях”²³. Дослідник наголошував, що „[...] народ не декламує свої пісні так, як це часто відбувається в освіченому середовищі [...], але співає їх із запалом і життям та вважає (хіба несправедливо?), що спів, мелодія, є другою істотною складовою пісні”²⁴.

Адже, як підкреслював учений, „[...] народні пісні, подані без мелодії, придатні лише наполовину, їх сенс, притаманний їм дух можна правильно збагнути лише з мелодією”²⁵. Цю думку згодом ще не раз озвучували українські та європейські дослідники народної музики, допоки вона остаточно не утвердилася в практиці дослідників фольклору.

Як приклад до викладених у розвідці думок, К. Й. фон Гюттнер помістив у „Pielgrzymie” чотири пісні з наспівами, які, на його думку, були характерні для тогочасної Галичини: дві польські – краков’як „Ile piasku w morzu” і мазурку „Gdy w systém polu słonecko świeci”, а також дві українські: думку „Не ходи Грицю на вечорниці” та шумку „Козак коня напував, Дзюба воду брала”.

Словесні тексти пісень разом з короткими коментарями до них були подані наприкінці статті. Тексти трьох пісень у польськомовному варіанті

²¹ К. Й. фон Гюттнер, *Народні пісні...*, s. 105.

²² *Ibidem*, s. 103.

²³ *Ibidem*.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ *Ibidem*, s. 104.

„Pielgrzym” (окрім краков’яка) надрукували й у перекладі німецькою [?] Дорнбаха [Dornbach] та Франца Карла Саломона [Franz Karl Salomon]. Ті ж пісні та їх переклади помістили й у німецькомовному варіанті календаря, краков’як подали лише німецькою. Публікація українських і польських пісень у перекладі німецькою мовою мала на меті популяризувати фольклор галичан не лише серед місцевої еліти, а й серед австрійців. В упорядкуванні пісень текстів і перекладі статті та коментарів польською мовою К. Й. фон Гюттнеру мусив хтось допомагати, бо він, як було сказано вище, не володів а ні українською, а ні польською мовами. Можливо, такими помічниками могли бути Дорнбах або ж Ф. К. Саломон.

Особливо важливою складовою публікації, як уже було відзначено, стали пісенні мелодії, надруковані на окремій непагінованій картці, приклеєній до обкладинки в кінці календаря, щось на кшталт додатку. Мелодії пісень, як зазначено в змісті, опрацював [?] Моронський [Moroński]. Пісні подано у вигляді обробок для голосу в супроводі фортепіано. Вклейку можна було легко відірвати від збірника та поставити на пюпітр інструменту. Загалом, дуже проста, нескладна гармонізація народних мелодій якнайкраще підходила для домашнього музикування. Вражає те, що Моронський добре відчув варіантну природу народних пісень: він запропонував два варіанти розспіву мелодії козачка „Козак коня напував, Дзюба воду брала”.

Автором обробок був Моронський. Наразі про нього не вдалося відшукати жодних відомостей. Нез’ясованим залишається й його ім’я. Невідомо і те, хто був автором власне самих записів. Можливо він і сам, а може у здобутті пісень К. Й. фон Гюттнеру допоміг відомий (згодом) польський фольклорист Вацлав Залеський [Wacław Zaleski, 1799–1849], який десь на початку 1820-х років розпочав свою етнографічну діяльність і міг бути при обговоренні змісту календаря та його наповнення. Цікаво, що в другій музичній частині збірника В. Залеського під назвою „Muzyka do pieśni polskich i ruskich ludu galicyjskiego z muzyką instrumentowaną przez Karola Lipińskiego zebrał i wydał Wacław z Oleska”, яка вийшла у співавторстві зі скрипалем і композитором Каролем Ліпінським, поміщено дві ті ж українські пісні, що і в Гюттнерівському „Pielgrzym Lwowski”²⁶.

Стаття К. Й. фон Гюттнера та публікація українських і польських народних мелодій у „Pielgrzym Lwowski” стали не тільки піонерським кроком, а й добрим прикладом для наслідування. Видання пісень „[...] дуже Русинам подобались і любов до свого язика розбудили”²⁷. Відтак „[...] серед тодішньої

²⁶ *Muzyka do pieśni polskich i ruskich ludu galicyjskiego z muzyką instrumentowaną przez Karola Lipińskiego zebrał i wydał Wacław z Oleska*, Lwów 1833, nr pieśni 116, s. 135; nr pieśni 142, s. 164.

²⁷ Б. Дідицький, *Автобіографічески записка Іосифа Лозинського* [w:] *Литературный сборник, издаваемый Галицко-Русскою матицею*, Вип. II–III, Львов 1885, s. 116.

молодіжжі східної Галичини почав помалу прокидатися інтерес до пізнання рідного краю і народу, почалося записування пісень, переказів, приповідок”²⁸, – писав згодом І. Франко.

* * *

Піднята К. Й. фон Гюттнером проблема отримала продовження вже наступного року у розвідці Дениса Зубрицького „O śpiewach ludu polskiego”, опублікованій у другому випуску „Pielgrzym Lwowski” в 1823 році²⁹, який після смерті його редактора очолив Й. Маусс.

Денис Зубрицький (1777–1862) – український історик, етнограф, архівіст, член Київської археографічної комісії, член-кореспондент Петербурзької російської академії наук, член-кореспондент Петербурзької археографічної комісії. Його заслужено вважають засновником в Україні археографії, сфрагістики, геральдики та інших спеціальних історичних дисциплін. Народився вчений на Львівщині в родині шляхтича, освіту здобув у Львівській гімназії. Як досвідчений архівіст, Д. Зубрицький упорядкував низку місцевих архівів, у тому числі на прохання Львівського магістрату – і його архів. Будучи членом Львівського Ставропігійського інституту (1829), з яким пов’язана значна частина його наукової та видавничої діяльності, він суттєво реорганізував видавничу діяльність цієї інституції, зокрема започаткував друк наукової літератури. Окрім основних професійних інтересів, Д. Зубрицький цікавився, як і чимало тодішньої галицької інтелігенції, народознавством, підтримував зв’язки зі вченими та товариствами, які цікавилися народною культурою за межами Галичини (Одеським товариством історії та старожитностей, Михайлом Максимовичем, Осипом Бодянським, Павлом Шафариком та іншими), багато друкувався у часописах Варшави, Кракова, Відня, Лейпцига.

Тож стаття Д. Зубрицького, як продовження запропонованої К. Й. фон Гюттнером для обговорення актуальної на той час у Центрально-Східній Європі проблеми дослідження народної культури, стала важливим кроком розвитку у Галичині народознавчої теоретичної думки. Д. Зубрицький, торкнувшись проблеми запису та публікації народних пісень й акцентуючи на тому, що галичани відстали у тій справі від інших європейських народів, закликав земляків братися до праці, адже „[...] чи якийсь інший народ має стільки пісень простого люду як народи слов’янські, а саме руський і польський”³⁰.

²⁸ І. Франко, *Огляд праць над етнографією Галичини в XIX в.* [w:] І. Франко, *Вибрані статті про народну творчість*, Київ 1955, s. 234.

²⁹ D. Zubrzycki, *O śpiewach ludu polskiego* (Przez Dionizego Zubrzyckiego) [w:] *Pielgrzym Lwowski, czyli według nadpoziomu Lwowskiego ułożony Kalendarz na rok po narodzeniu Chrystusa Pana 1823, (liczący 365 dni)*, Lwów 1823, s. 49–50; D. Zubrzycki, *Ueber galizische Volkslieder* [w:] *Der Pilger von Lemberg*, Lemberg 1823, s. 44–45.

³⁰ Д. Зубрицький, *Про снів...*, s. 123.

У розвідці дослідник вперше в галицькому народознавстві спробував окреслити жанри галицьких пісень, виділяючи „[...] пінія весільні, жнивварські, при сплітанні та вручені вінка, пісні історичні, цехові, мисливські, плотогонів та пастухів”³¹. Д. Зубрицький також перший звернув увагу на відмінності в пісенному і танцювальному фольклорі, які були пов’язані із територіальним поширенням. Тому дослідника вочевидь можна вважати ще й передвісником української мелогеографії. Не оминув увагою Д. Зубрицький й те, що

„Пісні галичан, так само як їхні танці, з огляду на характер та ознаки, які їх розрізняють, можна поділити на три розряди – руський, польський та гірський, а ці знову ж розкладаються на різні поділи, бо майже кожна околиця, ледве не кожне село, має свої власні улюблені танці та пісні”³².

Відтак він спробував охарактеризувати та порівняти виокремленні ним ці три основні групи пісень.

За прикладом К. Й. фон Гюттнера, свою статтю Д. Зубрицький також намагався проілюструвати народними піснями. Щоправда, автор навів зразки лише двох українських пісень, зокрема, „Шумит, шумит дубровонька” та „Юж три дні і три неділи”. Інші групи пісень галичан, про які Д. Зубрицький писав у статті – „польські та гірські” – представленими не були.

Наприкінці наведених пісенних словесних текстів українських пісень Д. Зубрицький зазначив: „Мелодії до обох [пісень – *І. Д.*] додаються”³³. Очевидно, дослідник планував опублікувати їх у виокремленому додатку, як зробив це К.Й. фон Гюттнер. Однак мелодії правдоподібно надрукованими не були. Принаймні ніхто із дослідників і бібліографів не дав бодай якогось їхнього опису, окрім вище наведеного коментаря Д. Зубрицького про те, що вони долучаються. Треба також зазначити, що згаданий коментар є лише у польській версії статті, у німецькій же він відсутній. Усі мої пошуки надрукованих мелодій у різних бібліотеках України та зарубіжжя були безрезультатними.

Отож, стаття Д. Зубрицького „*O śpiewach ludu polskiego*” стала гідним продовженням піднятої К. Й. фон Гюттнером теми вивчення народних мелодій Галичини. Передчасна смерть редактора „*Pielgrzym Lwowski*” та вихід наступного числа щорічника вже без його участі вочевидь завадили повноцінній реалізації задуманого Д. Зубрицьким: виданню у додатку народних мелодій. Якби така публікація відбулася – це, звісно, вона могла би стати ще однією важливою сторінкою в історії публікації народних мелодій у Галичині.

³¹ *Ibidem*.

³² *Ibidem*, s. 124.

³³ *Ibidem*, s. 125.

* * *

Почин К. Й. фон Гюттнера у публікації народних мелодій у Галичині мав усі шанси підхопити видавець, громадський і політичний діяч, публіцист, перекладач Людвік Пйонткевич. 1826 року він отримав дозвіл на видавництво нового часопису і у травні 1827 року світ побачив перший том періодичного видання під назвою „*Państwowy*” з розширеною назвою „[...] czyli zbiór drukiem dotąd nieogłoszonych pism różnego pióra wierszem i prozą, ku pożytkowi i zabawie, ku oświeceniu i rozweseleniu umysłu”. На титульній сторінці часопису було також зазначено: „Z rycinami, dołączone zaś nuty ułożył na fortepiano i do śpiewania Karol Lipiński”.

Інформації про Людвіка Пйонткевича (1801–1876) маємо вельми небагато. Після закінчення однієї із львівських шкіл він продовжив навчання у Варшавському університеті на факультеті права та адміністрації. Ініціативний і завзятий молодий чоловік був одним з ініціаторів створеного наприкінці листопада 1819 року у Варшаві таємного Союзу Вільних поляків. За цю діяльність у липні 1821 року він був висланий на батьківщину, у Галичину – у ті роки Варшава була у складі Росії, а Галичина – у складі Австрії. Відомо, що у Львові Л. Пйонткевич почав активно займатися перекладацтвом³⁴, вочевидь цікавився і популярним тоді народознавством, всіляко намагаючись активізувати літературно-наукову спільноту. Наочним результатом такої активності Л. Пйонткевича і було заснування ним нового галицького часопису „*Państwowy*”.

Можна припустити, що такий діяльний молодий чоловік, яким був Л. Пйонткевич, повернувшись до Львова, вочевидь прагнув відповідного товариства. Відтак він міг бути учасником уже згаданих вище літературно-мистецьких вечорів. Час його приїзду до Львова фактично співпав із підготовкою до публікації „*Pielgrzym Lwowski*”. Тож цілком можливо, що Л. Пйонткевич зустрічався і з К. Й. фон Гюттнером, і з Д. Зубрицьким.

На відміну від календаря-альманаху „*Pielgrzym Lwowski*”, який виходив раз на рік, „*Państwowy*” мали видавати щомісяця. Про це у невеликій за обсягом передовиці від видавців було сказано: „У часі року вийде 12 томиків цього видання, кожний з яких буде мати 9 вісімкових аркушів об’єму”³⁵. На обкладинках випусків планували друкувати портрети відомих співвітчизників. Отож, наступний, другий том повинен був вийти вже у червні цього ж, 1827 року. На момент публікації першого числа „*Państwowy*” видавці вже мали матеріали на два наступні томи, про що також зазначали у передовиці, у якій писалося: „Багато вчених, як крайових, так і з-за кордону

³⁴ H. Dylągowa, *Piątkiewicz Ludwik...*, s. 2.

³⁵ Kuhn i Milikowski, *księgarze we Lwowie i w Tarnowie [Uwagi wstępne]*, „*Państwowy*” 1827, tylna strona obwoluty.

удостоїли честі видавця своєю допомогою, їх праці будуть поміщені в порядку черги”³⁶.

„*Państwowy*”, як і його попередник „*Pielgrzym Lwowski*”, вийшов у форматі календаря-альманаху та складався з невеликої передмови „*Pożegnanie Państwa z domem*”, звернення до читачів від видавців, календаря на травень і науково-літературно-господарської частини. У цій, другій частині були поміщені літературні твори, статті на наукові теми, зокрема, повість „*Ofiara*” невідомого автора, „*Wauki*” французького поета-байкаря Жана де Лафонтена [Lafonten] у перекладі на польську мову, „*Drabinka*” польського військового діяча, поета Якуба Ласінського [Jakób Krzysztof Jasiński], вірші якого відзначалися фольклорними впливами, та інші твори. Ідентифікувати дописувачів і перекладачів деяких публікацій не вдалося, оскільки їх авторство значалося лише ініціалами. У цю частину „*Państwowy*” увійшли також загадки, каламбури, шаради, господарський poradnik, метеорологічні прогнози, хроніка-повідомлення з громадського життя і товариських зустрічей тощо. У часописі були надруковані статті і на народознавчі теми. Зокрема, „*Rozprawa o starodawnych osadnikach niemieckich na Podgórzu i Rusi Czerwonej*”, pióra Fr. Siarczyńskiego” та публікація „*O pieśniach ludu polskiego i ruskiego*”.

Взагалі ж, щодо авторства цієї статті – в українській історіографії певний час побутували різні версії, спричинені тим, що вона не була підписана. Олександр Андрієвський у „*Бібліографії літератури українського фольклору*”³⁷ „приписав” її авторство Вацлаву Залеському. Інформацію, очевидно спеціально не вивчаючи питання, повторила згодом Вікторія Юзвенко³⁸. Проте подібне припущення спростував сам В. Залеський. У вступній статті до свого збірника „*Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego*”, датованій вереснем 1831 року, він, описуючи історію появи свого видання, згадав і календар „*Państwowy*” в контексті того, що оголошена у часописі публікація збірника народних пісень спричинилась до припинення ним, В. Залеським, на деякий час роботи над власним пісенним збірником³⁹. Мабуть стаття все ж належала Л. Пйонткевичу, а не В. Залеському. Тим більше, що подібні випадки, коли видавець не підписував свій допис в XIX столітті були не поодинокими, згадати хоча б подібну історію зі публікацією К. Й. фон Гюттнера у „*Pielgrzym Lwowski*”, яку також приписували іншому досліднику⁴⁰. Версії

³⁶ *Ibidem*.

³⁷ О. Андрієвський, *Бібліографія літератури...*, s. 17.

³⁸ В. Юзвенко, *Українська народна поетична творчість у польській фольклористиці*, Київ 1961, s. 52.

³⁹ *Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego z muzyką instrumentowaną przez Karola Lipińskiego. Zebrał i wydał Wacław z Oleska*, Lwów 1833, s. XII.

⁴⁰ Детальніше див.: І. Довгалоук. Календар-альманах „*Львівський палігрім*” і початки зацікавлення українським музичним фольклором у Галичині [w:] *Проблеми етномузикології*, Вип. 15, Київ 2020, s. 33–34.

про те, що авторство належить Л. Пйонткевичу, як і низки інших непідписаних статей, поміщених у виданні, дотримуються і його польські біографи⁴¹. Десь так само, хоч, можливо, не настільки категорично, вважав і український вчений Василь Щурат, який писав: „Вступна стаття не підписаного автора, по всій правдоподібності самого Пйонткевича”⁴².

Отож, публікація Л. Пйонткевича складалася із об’ємної розвідки „*O pieśniach ludu polskiego i ruskiego*” та нотного додатка. Власне розвідка містила невеликий вступ, три основні розділи з підрозділами та, правдоподібно, була передмовою до збірника народних пісень. Вона так і починалася: „Випускаючи на світ вчений збір пісень нашого народу, наперед треба собі витлумачити з яких причин, з якою ціллю це зроблено, врешті яка звідси може впливати користь”⁴³.

Не зважаючи на притаманний більшості статей того часу наліт романтичності, вже у вступній частині автор доволі чітко окреслив засадничі тези-думки, які хотів донести своїм сучасникам. Він коротко пояснив для чого взагалі є необхідною народознавча праця, підкреслив важливість фольклору для становлення і розвитку національної літератури та музики. Аргументуючи потрібність народознавчої праці, Л. Пйонткевич прозорливо писав:

„Я собі не лещу, що та дрібна моя праця відповідає всім завданням критики; досить, якщо вона не буде цілковито без всякої користі. Часто окреме, незначне доповнення до колекції людських знань має велику ціну в разі, якщо воно послужить підказкою до важливих відкриттів! – часто справа, яка на початку була майже марною, згодом ставала безцінною, з часом набуваючи рис старовини”⁴⁴.

Вступна частина статті – це також і свого роду керівництво до дії для зацікавлених такою працею народолобців. У ній Л. Пйонткевич запропонував чітку, послідовну дослідницьку схему запису та публікації народних пісень: 1. прискіпливий вибір пісень для запису; 2. правильне їх транскрибування; і 3. спорядження пісень коментарями⁴⁵.

Власне за цим планом Л. Пйонткевич і структурував теоретичну частину публікації. У її першому розділі „*Jakie są charakterystyczne znamiona pieśni ludu*” автор у окремих підрозділах охарактеризував тексти та мелодії народних пісень. Він також виділив спеціальні підрозділи, у яких проаналізував окремо польські і українські пісні. Пишучи про польські народні мелодії, Л. Пйонткевич звернув увагу не лише на ліричні та танцювальні мелодії, але й згадав про обрядовий похоронний і весільний спів, який відрізнявся, на його думку, своїм ритмічним малюнком. Українські ж пісні автор, з огляду

⁴¹ H. Dylągowa, *Piątkiewicz Ludwik...*, s. 2.

⁴² В. Щурат, *Початки слави...*, s. 16.

⁴³ L. Piątkiewicz, *O pieśniach ludu polskiego i ruskiego*, „*Pamiętnik Narodowy*” 1827, t. I, s. 90.

⁴⁴ *Ibidem*, s. 91–92.

⁴⁵ *Ibidem*, s. 95.

на характер мелодії розділив на козаки (до яких зачислив коломийки), думки та жалі⁴⁶. Те, що Л. Пйонткевич визначив власне такі основні жанри пісень не дивно, оскільки він, як і К. Й. фон Гюттнер, а також переважна більшість тогочасних видавців народних мелодій, орієнтувався головним чином на пісні, які були популярними у міському середовищі, а не власне „щиронародні”. Л. Пйонткевич торкнувся і проблеми варіантності народних пісень. Він вважав доцільним компілювати різні варіанти однієї пісні для „укладання” її найповнішого варіанту.

Окремої уваги заслуговує другий розділ розвідки: „*Jak w zbieraniu pieśni ludu postępować należy*”, у якому Л. Пйонткевич дав поради щодо транскрибування текстів і мелодій народних пісень. Він наголошував, що перед записом фольклорних творів необхідно постаратися здобути кожну пісню з різних і певних джерел⁴⁷, закликав читачів не редагувати словесні тексти та мелодії, бо „[...] найбільшим псуванням мелодії сільської пісні було би її поправляти”⁴⁸, звернув увагу на політекстовість наспівів. Автор публікації радив транскрипторам народних пісень бути дуже обережними з фіксацією „прикрас”, оскільки вони можуть „[...] легко змінити весь характер мелодії”⁴⁹. Настанови Л. Пйонткевича фактично стали першими у Галичині методичними порадами з транскрипції народних мелодій.

У третьому розділі розвідки-передмови „*Jakiey treści powinny być uwagi do pieśni ludu dołączać się maiące*” Л. Пйонткевич виклав свої думки щодо того, якими мають бути коментарі до пісень. Вони, зокрема, повинні містити інформацію про час та місце де з’явився твір, до якого класу належали люди, що його виконували, в яких околицях співали⁵⁰.

Описуючи своє бачення майбутнього пісенного видання, Л. Пйонткевич показав обізнаність з народознавчою літературою. У розвідці він покликався на різні видання народних пісень того часу, зокрема і вище згадану публікацію К. Й. фон Гюттнера⁵¹.

Розвиваючи тези К. Й. фон Гюттнера, дослідник багато уваги приділив важливості комплексного вивчення народних пісень, наголошував на необхідності запису їх текстів і мелодій. Він, як і його попередник, чітко розрізняв українські та польські народні пісні. Фактично стаття Л. Пйонткевича стала першою дослідницькою розвідкою про українські та польські народні мелодії в Галичині.

Як і „*Pielgrzym Lwowski*”, щомісячник мав нотний додаток – дві вклеєні картки з опублікованими трьома польськими ліричними піснями з мелодіями. Пісні мали послужити ілюстрацією до статті. Можна припустити, що

⁴⁶ *Ibidem*, s. 105.

⁴⁷ *Ibidem*, s. 110–111.

⁴⁸ *Ibidem*, s. 116.

⁴⁹ *Ibidem*, s. 115.

⁵⁰ *Ibidem*, s. 117–118.

⁵¹ L. Piątkiewicz, *O pieśniach ludu...*, s. 112–113.

опубліковані мелодії були частиною майбутнього фольклорного збірника, ймовірно, що його початком. Зокрема, вгорі, посередині першого аркушавкладки було зазначено: „Pieśni gminne ludu polskiego”. Нижче – „A. Treści miłosney. Nuty ułożył Karol Lipiński”. Кожна з пісень мала відповідну нумерацію: „№ 1. Sen miałem, a w mem marzeniu”, „№ 2. W ciemnym lasku”, „№ 3. Pod lasem w leszczynie”.

Опрацювати народні мелодії, як і ті, що планували подати в анонсованому збірнику, був запрошений скрипаль, віолончеліст, композитор, диригент та організатор музичного життя Кароль Ліпінський [Karol Lipiński, 1790–1861]. Участь у проєкті одного з найвідоміших та іменитих музикантів Європи безперечно мала сприяти його популярності. Нескладна фортепіанна партія, у якій права рука дублювала основну мелодію пісні, якнайкраще підходила для домашнього музикування.

Твори для опрацювання К. Ліпінському, мабуть, доставчав Л. Пйонткевич. Бо, скажімо, пісня „W ciemnim lasku”, але з іншою мелодією також в опрацюванні К. Ліпінського, була згодом опублікована у збірнику В. Залеського – К. Ліпінського „Muzyka do pieśni polskich i ruskich ludu galicyjskiego...”⁵². Подібне тактування із застосуванням букв і цифр було застосовано і у згаданому пісенному збірнику В. Залеського – К. Ліпінського.

Публікація закінчувалася коментарем про її продовження у наступному випуску „Rątnik Narodowy”. Проте, його другий том так і не вийшов. Як писав згодом Василь Щурат, це сталося „[...] через упадок видавництва”⁵³.

Йдучи за логікою побудови статті, у якій автор почергово аналізував словесні тексти та мелодії спочатку польських, а потім українських пісень, у продовженні розвідки у червневому числі „Rątnik Narodowy” мали би бути коментарі та публікація українських народних пісень.

Так і не був опублікованим й анонсований пісенний збірник. Як він мав виглядати – сказати проблематично. Про це наразі не вдалося віднайти жодної інформації. Невідомою залишається і кількість пісень, які туди мали би увійти, і його жанровий склад. Роман Кирчів припускав, що Л. Пйонткевич згуртував для реалізації цього проєкту колектив збирачів народних пісень в Галичині і, можливо, мав у своєму розпорядженні їх записи⁵⁴. Однак це лише здогадки.

Поза тим, заклики та перші кроки першопроходців у вивченні народномузичної культури краю, а особливо К. Й. фон Гюттнера, мали вплив на сучасників у Галичині. Одним із перших їхніх послідовників став відомий польський фольклорист, поет, драматург, театральний критик, політик Вацлав Залеський. Правдоподібно, що до формування його народознавчих

⁵² *Muzyka do pieśni polskich i ruskich ludu galicyjskiego...*, Lwów 1833, nr pieśni 100, s. 111.

⁵³ В. Щурат, *Початки слави...*, s. 16.

⁵⁴ Р. Кирчів, *Історія української...*, s. 138.

зацікавленень спричинився саме К. Й. фон Гюттнер. Відомо, наприклад, що впродовж 1818–1825 років В. Залеський студіював право та філософію у Львівському університеті і, цілком імовірно, був серед студентів-юристів К. Й. фон Гюттнера. На початку 1820-х, як було сказано вище, В. Залеський якраз розпочав свою збирацьку фольклористичну працю, що також могло стати наслідком спілкування зі своїм професором. Та й у передмові до пісенного видання В. Залеський, до речі, не проминув згадати, що саме „[...] шановний професор Гюттнер в *«Pielgrzym Lwowski»*”⁵⁵ закликав звертати пильну увагу на народні пісні. В. Залеському судилося не лише продовжити розпочате попередниками, але й видати неперевершене впродовж наступних десятиліть велике зібрання народних пісень Галичини *„Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego”*. У його другій частині *„Muzyka do pieśni polskich i ruskich ludu galicyjskiego...”* було поміщено 157 польських та українських народних мелодій в опрацюванні К. Ліпінського⁵⁶. Тож, слідуючи заклику К. Й. фон Гюттнера та пролонгуючи задум публікації великого пісенного видання Л. Пйонткевича, автор-упорядник об’ємного збірника українських і польських народних пісень – В. Залеський, – подав у своєму виданні не лише словесні тексти пісень, а й їхні мелодії, та, як і Л. Пйонткевич, запросив до співпраці відомого музиканта К. Ліпінського.

Почин К. Й. фон Гюттнера вочевидь мав неабияке значення для його однодумців й за межами Галичини. Своєрідною відповіддю на заклик редактора *„Pielgrzym Lwowski”* записувати та публікувати народні мелодії став збірник Михайла Максимовича й Олександра Аляб’єва *„Голоса украинских песен”*⁵⁷. Народознавчі роздуми австрійця були розвинуті й у праці Юрія Венеліна (Георгія Гуци) *„Об источнике народной поэзии вообще и о южнорусской в особенности”*⁵⁸. Ставши 1822 року студентом філософського факультету Львівського університету, він, вочевидь, був знайомий, якщо не особисто із К. Й. фон Гюттнером, то принаймні з його публікацією. Згодом, у своїй праці Ю. Венелін зreferував думки австрійського вченого, пишучи зокрема таке: *„Музыка, як і Слово може виражати наші радощі, наш смуток: через це аналізувати народні пісні належить завжди двояко, тобто 1. їх Поезію, думки і 2. їх Мелодію, музику, наспів”*⁵⁹.

Отож, відозва-заклик вивчати та видавати народні пісні з мелодіями, з якою звернувся до сучасників К. Й. фон Гюттнер, а також його публікація польських та українських народних мелодій 1822 року, дали старт зацікавленню в Галичині фольклорною музикою. Ініціативу К. Й. фон Гюттнера

⁵⁵ *Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego...*, s. XI–XII.

⁵⁶ *Muzyka do pieśni polskich i ruskich ludu galicyjskiego...*, s. 184.

⁵⁷ М. Максимович, А. Алябьев, *Голоса украинских песен*, Москва 1834.

⁵⁸ Ю. Венелин, *Об источнике народной поэзии вообще, и о южнорусской в особенности*, Москва 1834, 60 s.

⁵⁹ *Ibidem*, s. 18.

підхопив Д. Зубрицький, а відтак і Л. Пйонткевич. Анонсуючи видання збірника польських та українських народних пісень, Л. Пйонткевич опублікував розвідку-передмову, яка була не лише повідомленням про майбутній фольклорний пісенник, а стала першим в Галичині методичним порадиником із фіксації та публікації народних пісенних текстів та мелодій. І хоча збірник так і не був виданий, почин Л. Пйонткевича продемонстрував зростаючу зацікавленість галичан своєю фольклорною спадщиною. Перші кроки К. Й. фон Гюттнера та його послідовників на народознавчій стежі мали продовження і у наступні десятиріччя, що врешті створило міцне підґрунтя для стрімкого злету галицьких етномузикознавчих досліджень у Галичині на початку ХХ століття.

Bibliografia

- Bobrowska J., *Polska folklorystyka muzyczna*, Katowice 2000.
- Czekanowska A., *Українська музика* [w:] *Mała encyklopedia muzyki*, Warszawa 1968, s. 1062–1063.
- Dylągowa H., *Piątkiewicz Ludwik* [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. XXVI, Wrocław 1981, s. 2.
- Hüttner K.J. von, *Pielgrzym do swoich przyjaciół* [w:] *Pielgrzym Lwowski, czyli podług nadpoziomu Lwowskiego ułożony Kalendarz na rok po narodzeniu Chrystusa Pana 1822, (liczący 365 dni)*, Lwów 1822, brak paginacji.
- Hüttner K.J. von, *Śpiewy ludu [weyskiego]* [w:] *Pielgrzym Lwowski, czyli podług nadpoziomu Lwowskiego ułożony Kalendarz na rok po narodzeniu Chrystusa Pana 1822, (liczący 365 dni)*, Lwów 1822, s. 86–95.
- Hüttner K.J. von, *Volkslieder (Mit Bemerkungen begleitet vom Herausgeber)* [w:] *Der Pilger von Lemberg*, Lemberg 1822, s. 86–96.
- Kuhn i Milikowski, *księżarze we Lwowie i w Tarnowie* [Uwagi wstępne], „Pamiętnik Narodowy” 1827.
- Lemberg, „Lemberger Zeitung” 1822, nr 34 (20 III), s. 145.
- Muzyka do pieśni polskich i ruskich ludu galicyjskiego z muzyką instrumentowaną przez Karola Lipińskiego zebrał i wydał Wacław z Oleska*, Lwów 1833.
- Niemieckie pismo czasowe, „Rozmaitości”* 1822, nr 47 (23 IV), s. 184.
- Piątkiewicz L., *O pieśniach ludu polskiego i ruskiego*, „Pamiętnik Narodowy” 1827, t. I, s. 90–128.
- Pollak J., *Mowa nad grobem W. Karola de Hüttnera (1822, 18.03)*, Lwów 1822.
- Röskau-Rydel I., *Kultur an der Peripherie des Habsburger Reiches: die Geschichte des Bildungswesens und der kulturellen Einrichtungen Lemberg von 1772 bis 1848*, Wiesbaden 1993.
- Tyrowicz M., *Hüttner Karol Józef* [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, Kraków 1962, t. X, s. 127.
- Zawadzki W., *Literatura w Galicji (1772–1848)*, Lwów 1878.
- Ze Lwowa*, „Rozmaitości” 1822, nr 35 (26 III), s. 139–140.
- Zubrzycki D., *Ueber galizische Volkslieder* [w:] *Der Pilger von Lemberg*, Lemberg 1823, s. 44–45.
- Zubrzycki D., *O śpiewach ludu pospolitego (Przez Dionizego Zubrzyckiego)* [w:] *Pielgrzym Lwowski, czyli według nadpoziomu Lwowskiego ułożony Kalendarz na rok po narodzeniu Chrystusa Pana 1823, (liczący 365 dni)*, Lwów 1823, s. 49–50.
- Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego z muzyką instrumentowaną przez Karola Lipińskiego. Zebrał i wydał Wacław z Oleska*, Lwów 1833.
- Андрієвський О., *Бібліографія літератури українського фольклору*, Київ 1930.
- Венелин Ю., *Об источнике народной поэзии вообще, и о южнорусской в особенности*, Москва 1834.

- Волинський Й., *Перша публікація мелодій українських народних пісень у Галичині* [w:] *Питання історії і теорії української музики*, Вип. 1, Львів 1957, s. 44–50.
- Гринченко Б., *Литература украинского фольклора. 1777–1890*, Чернигов 1901.
- Гюттнер К. Й. фон, *Народні пісні. Переклад з німецької та коментар Андрія Вовчака* [w:] *Етномузика: збірка статей та матеріалів*. Львів 2013, nr 9, s. 102–121.
- Дідицький Б., *Автобіографічески записка Іосифа Лозинського* [w:] *Литературный сборник, издаваемый Галицко-Русскою матицею*, Вип. II–III, Львов 1885, s. 114–126.
- Довгалюк І., *Календар-альманах „Львівський пілігрим” і початки зацікавлення українським музичним фольклором у Галичині* [w:] *Проблеми етномузикології*, Вип. 15, Київ 2020, s. 29–41.
- Довгалюк І., *Перша публікація народних мелодій у Галичині* [w:] *Етномузика: збірка статей та матеріалів*, nr 9, Львів 2013, s. 93–101.
- Зубрицький Д., *Про спів простого люду. Переклад і вступ Ірини Довгалюк* [w:] *Етномузика: збірка статей та матеріалів*, nr 10, Львів 2014, s. 117–127.
- Ісасевич Я., Д. І. Зубрицький і його діяльність в галузі спеціальних історичних дисциплін, „Науково-інформаційний бюлетень Архівного управління УРСР” 1963, nr 1, s. 48–57.
- Кирчів Р., *Історія української фольклористики* [w:] *Преромантична і романтичні фольклористика*, т. 1, Львів 2017.
- Колесса Ф., *Історія української етнографії*, Київ 2005.
- Кріль М., *Педагогічна і наукова діяльність Йозефа Майсса* [w:] *Wielokulturowe środowisko historyczne Lwowa w XIX i XX wieku*, t. IV, red. L. Zaskilniak, J. Maternicki, Lwów–Rzeszów 2006, s. 93–106.
- Куций І., *Денис Зубрицький* [w:] *Історіографічні дослідження в Україні: збірник наукових праць*, Вип. 15, Київ 2005, s. 3–34.
- Левицький І., *Галицько-руська бібліографія*, Львів 1887.
- Максимович М., Алябьев А., *Голоса украинских песен*, Москва 1834.
- Маркіян Шашкевич и народни пісні, „Зоря” 1887, nr 21–22, s. 359–361.
- Мельник Л., *Становлення музичної журналістики у першій половині XIX ст. (За матеріалами тогочасної німецькомовної преси Львова)* [w:] *Збірник праць Науково-дослідного центру періодики*, Вип. 2 (18), Львів 2010, s. 3–16.
- Мороз М., *Бібліографія українського народознавства: у 3 томах*, т. I, Львів 1999.
- Правдюк О., *Українська музична фольклористика*, Київ 1979.
- Редзій А., Гюттнер (Hüttner) Карл Йозеф фон [w:] *Енциклопедія. Львівський національний університет імені Івана Франка Івана Франка у двох томах*, Львів, 2011, т. I: А–К.
- Скрипник П., *Зубрицький Денис Іванович* [w:] *Енциклопедія історії України*, т. 3: Е–Й, Київ 2005, s. 386–387.
- Франко І., *Огляд праць над етнографією Галичини в XIX в.* [w:] І. Франко, *Вибрані статті про народну творчість*, Київ 1955, s. 233–242.
- Щурат В., *Початки слави української народної пісні в Галичині*, Львів 1927.
- Юзвенко В., *Українська народна поетична творчість у польській фольклористичі*, Київ 1961.

FROM THE HISTORY OF ETHNOMUSICOLOGY IN GALICIA: THE FIRST STUDIES AND PUBLICATIONS OF FOLK MELODIES IN THE 19TH CENTURY

Abstract

The history of studying and publishing Ukrainian and Polish folk melodies in Galicia traces back to the year 1822. In that year, Professor Karl Joseph von Hüttner [Karol Józef von (de) Hüttner] of the University of Lviv began publishing the calendar-almanac „Pielgrzym Lwowski” in Lviv. In its first issue, the publisher featured an article titled „Śpiewy ludu [wiejskiego]”, containing two

Polish and two Ukrainian folk songs with melodies processed by Moroński. Karl Joseph von Hüttner's initiative was later attempted to be continued by ethnographer, archivist Denis Zubrytskyi, and subsequently by public and political figure, journalist Ludwik Piątkewicz. Piątkewicz announced his intention to publish a collection of Polish and Ukrainian folk songs in the first issue of the monthly „Państw Narodowy”, which he founded and edited in 1827. In the journal, he also published an article titled „On Polish and Rus' Folk Songs”, intended as a preface to the planned song collection. Karol Lipiński was invited to prepare the melodies for printing. However, the collection of folk songs was never published.

Keywords: history of folklore studies, publication of Ukrainian and Polish folk melodies, Karl Joseph von [de] Hüttner, Karol Józef von (de) Hüttner, Denis Zubrytskyi, Dionizy Zubrzycki, Ludwik Piątkewicz